

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych
Biuro Analiz

BIULETYN

nr 16 (204) • 23 kwietnia 2004 r. • © PIISM

nr egz. ~~PIISM 3.20~~

Redakcja: Krzysztof Balon, Sławomir Dębski (redaktor naczelny), Dorota Dołęgowska (redaktor techniczny), Adam Eberhardt, Beata Górka-Winter, Maciej Krzysztofowicz, Urszula Kurczewska, Grażyna Nowocień-Mach (redaktor tekstu), Emil Pietras (sekretarz Redakcji)

Polityka Wielkiej Brytanii w sprawie zwalczania terroryzmu międzynarodowego

Karolina Balcerowska-Kwaterska

Po atakach terrorystycznych na Stany Zjednoczone z 11 września 2001 roku Wielka Brytania znalazła się w czołówce państw popierających politykę USA w wojnie z terroryzmem. Doświadczenia Wielkiej Brytanii w jego zwalczaniu w skali krajowej i międzynarodowej sprawiają, iż państwo to wnosi unikatowy wkład w budowanie światowego systemu przeciwdziałania terroryzmowi. Autorka charakteryzuje brytyjską koncepcję walki z terroryzmem oraz związany z nią program działań, podział kompetencji i podstawy prawne.

Brytyjska koncepcja walki z terroryzmem. Rok po ataku na World Trade Center, 9 września 2002 roku, rząd brytyjski opublikował raport o postępach w walce z terroryzmem¹. Formułował wówczas cele i zadania na przyszłość, uwzględniając szczegółowo następujące zagadnienia: 1) ukrócenie powiązań al-Qaidy z pozostałościami obalonego reżimu talibów; 2) stabilizacja sytuacji w Afganistanie; 3) przeciwdziałanie zagrożeniu terrorystycznemu na terytorium Wielkiej Brytanii; 4) współpraca sił wywiadowczych, policyjnych i wojskowych; 5) wzmocnienie współpracy międzynarodowej w zwalczaniu terroryzmu w wymiarze bilateralnym i wielostronnym (ONZ, UE, G8, NATO); 6) odcinanie grup terrorystycznych od źródeł finansowania i od dostępu do broni masowego rażenia; 7) pozyskiwanie do współpracy państw podejrzewanych o sponsorowanie działalności terrorystycznej; 8) zapobieganie konfliktom, m.in. na drodze wzmożonego dialogu międzykulturowego. W konkluzji raportu podkreślono, że walka z terroryzmem jest zadaniem ciągłym i będzie wymagała dalszych nakładów. Do podobnych wniosków doszli autorzy kolejnych raportów rządowych i parlamentarnych, publikowanych zarówno przed interwencją sił koalicyjnych w Iraku, jak i po niej².

¹ *The United Kingdom and the Campaign Against International Terrorism – Progress Report*, Cabinet Office, 9 września 2002 r.

² Por.: *Foreign Policy Aspects of the War Against Terrorism (Response of the Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs)*, House of Commons, Foreign Affairs Committee, Session 2002/2003, luty-wrzesień 2003 r., *Foreign Policy Aspects of the War Against Terrorism*, House of Commons, Foreign Affairs Committee, Session 2003/2004, styczeń 2004 r.

W stanowisku brytyjskim podkreśla się, że do ostatecznego zwalczania terroryzmu międzynarodowego konieczne będzie rozwiązanie politycznych, społecznych i gospodarczych problemów leżących u jego podstaw. Dlatego Zjednoczone Królestwo łączy swój udział w koalicji antyterrorystycznej z uczestnictwem w programach pomocowych dla krajów Trzeciego Świata, poświęcając szczególną uwagę redukcji długów, znoszeniu barier w handlu międzynarodowym, respektowaniu praw człowieka oraz eliminacji chorób zakaźnych.

Polityka zwalczania terroryzmu została w Wielkiej Brytanii zintegrowana ze zobowiązaniami wynikającymi z sojuszu strategicznego ze Stanami Zjednoczonymi. Wynika to nie tylko z aktywnej roli Wielkiej Brytanii w strukturach NATO, lecz także, w nie mniejszym stopniu, ze szczególnego układu partnerskiego obydwu państw (*Special Relationship*), utrzymywanego od wielu dziesięcioleci.

Wielka Brytania przyłączyła się do zainicjowanej przez Stany Zjednoczone operacji militarnej w Afganistanie. Włączyła się również w międzynarodowe wysiłki zmierzające do przeciwdziałania handlowi narkotykami z Afganistanu, wykorzystując do tego celu rządowe fundusze *Drugs and Crime Fund*. Uczestniczy w programach pomocy humanitarnej dla ludności Afganistanu. Warto nadmienić, że Wielka Brytania angażuje się też w próby rozwiązania konfliktów na Bliskim Wschodzie, na pograniczu indyjsko-pakistańskim oraz w dotkniętych konfliktami etnicznymi krajach afrykańskich.

Wielka Brytania podzielała argumenty amerykańskie za istnieniem zagrożenia wynikającego z możliwości współpracy państw o podejrzanym reputacji z organizacjami terrorystycznymi. Szczególne znaczenie miał pod tym względem brytyjski udział w amerykańskiej interwencji zbrojnej w Iraku (marzec 2003 r.).

W stanowisku brytyjskim podkreśla się niezmiennie, że walka z al-Qaidą i innymi organizacjami terrorystycznymi nie jest równoznaczna ze zwalczaniem islamu. Podejście to jest zgodne z ogólną linią polityczną rządu brytyjskiego, który deklaruje budowę w Zjednoczonym Królestwie zróżnicowanego etnicznie, wielowyznaniowego społeczeństwa, funkcjonującego zgodnie z zasadami tolerancji i poszanowania praw mniejszości, w tym brytyjskich wyznawców islamu. Pozyskanie partnerów z krajów islamskich jest w Wielkiej Brytanii uważane za niezbędny warunek efektywnej współpracy wywiadowczej, skutecznego zapobiegania proliferacji broni masowego rażenia, udaremniania prób prania brudnych pieniędzy czy przemytu narkotyków. Brytyjskie sukcesy w tej dziedzinie wynikają także z doświadczeń związanych z przeszłością kolonialną. Służby brytyjskie tradycyjnie dysponują rozbudowaną i unikatową strukturą kontaktów w byłych koloniach i z tego powodu są pożądanym partnerem przede wszystkim dla Stanów Zjednoczonych.

Program działań, podział kompetencji i podstawy prawne walki z terroryzmem. Zwalczanie terroryzmu na terytorium Wielkiej Brytanii leży w kompetencjach ministra spraw wewnętrznych (*Home Secretary*), odpowiadającego za kształt polityki antyterrorystycznej i monitorowanie związanego z nią procesu legislacyjnego oraz sprawującego nadzór nad działaniami policji, jak również nad działalnością kontrwywiadowczą Agencji Bezpieczeństwa (*Security Service – MI5*). Przewodnicząc powołanym w ramach rządzącego gabinetu komisjom do spraw zwalczania terroryzmu i pokrewnych zagrożeń, koordynuje i nadzoruje on działania rządowe w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz likwidowania ich skutków. Za zwalczanie zagrożenia terrorystycznego wobec obywateli brytyjskich i ich interesów poza terytorium Zjednoczonego Królestwa odpowiada minister spraw zagranicznych (*Foreign Secretary*).

W działalność antyterrorystyczną włączone są ogólnokrajowe i lokalne siły policyjne, wspomagane w niezbędnych przypadkach przez specjalistyczne oddziały wojskowe (*Military Aid to the Civil Power – MACP*). W zwalczaniu zagrożenia terrorystycznego uczestniczą także służby kontroli granicznej i celnej, wspomniane służby kontrwywiadu i wywiadu (podległa ministrowi spraw zagranicznych *Secret Intelligence Service – MI6*) oraz działające w ramach urzędującego gabinetu

komisje ministerialne do spraw walki z terroryzmem: podległa premierowi *Ministerial Sub-Committee on International Terrorism DOP(IT)*, działające pod przewodnictwem ministra spraw wewnętrznych *Ministerial Sub-Committee on Protective and Preventive Security DOP(IT)(T)*, *Ministerial Sub-Committee on Consequence Management and Resilience DOP(IT)(R)* oraz *Civil Contingencies Committee*. Komisje te wspomagane są przez specjalnego koordynatora (*Security and Intelligence Co-ordinator and Permanent Secretary to the Cabinet Office*) oraz podległy premierowi sztab ostrzegania kryzysowego *Civil Contingencies Secretariat (CCS)*.

Podstawę prawną brytyjskich działań w zakresie zwalczania terroryzmu i powiązanej z nim przestępczości stanowią ustawy: *Terrorism Act 2000 (TACT)* oraz *Anti-Terrorism, Crime & Security Act 2001 (ATCSA)*.

Po atakach z 11 września 2001 r. Wielka Brytania dokonała także kompleksowego przeglądu swojego prawodawstwa i praktyki dotyczących blokowania krajowych i zagranicznych źródeł finansowania terroryzmu. W wyniku podjętych działań zapobieżono planowanym akcjom terrorystycznym i zamrożono znaczne sumy pieniężne. W operacje tego rodzaju zaangażowane są liczne podmioty rządowe i pozarządowe, w tym między innymi organizacje przedsiębiorców. Zamrażanie środków finansowych pochodzących z działalności przestępczej regulowane jest ustawą *Proceeds of Crime Act 2002*.

Ponadtrzydziestoletnie doświadczenie (konflikt w Irlandii Północnej) w zapobieganiu oraz przeciwdziałaniu skutkom ewentualnego ataku terrorystycznego na krajową infrastrukturę komunikacyjną oraz na przedsiębiorstwa użyteczności publicznej ułatwiło Wielkiej Brytanii wypracowanie sprawnego systemu działania na wypadek zagrożenia. Systemem ochrony i monitoringu objęto zwłaszcza instalacje kluczowe dla bezpieczeństwa państwa (*Critical National Infrastructure – CNI*). W związku z rosnącym zagrożeniem ze strony cyberterroryzmu szczególne znaczenie nadaje się obecnie ochronie przed tzw. atakiem elektronicznym, mogącym sparaliżować funkcjonowanie przedsiębiorstw i instytucji, w tym zakłócić dostawy energii elektrycznej, wody czy gazu, jak również świadczenie usług telekomunikacyjnych. Identyfikowaniem możliwych zagrożeń, inicjowaniem niezbędnych działań zaradczych, działalnością doradczą-informacyjną oraz ostrzeganiem (również w porozumieniu z partnerami zagranicznymi) zajmuje się specjalnie w tym celu powołane *National Infrastructure Security Co-ordination Centre (NISCC)*, podległe bezpośrednio ministrowi spraw wewnętrznych – odpowiedzialnemu z ramienia rządu za zapewnienie bezpieczeństwa i ciągłości funkcjonowania CNI. Trwają prace nad ustawą o planowym przygotowaniu do odpierania zagrożeń terrorystycznych (*Civil Contingencies Bill*) oraz nad dokumentem instruktażowym o zwalczaniu skutków aktów terroru i innych katastrof (*Dealing with Disaster*).

OGŁOSZENIA

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH

ogłasza rekrutację do

STUDIUM POLITYKI ZAGRANICZNEJ**w KOLEGIUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH**PROGRAM STUDIUM OBEJMUJE NASTĘPUJĄCE KURSY:

- *Polityka zagraniczna RP*
Kierownik kursu: prof. dr hab. ADAM DANIEL ROTFELD
- *Polska w Unii Europejskiej*
Kierownik kursu: dr JAROSŁAW PIETRAS
- *Historia polskiej polityki zagranicznej*
Kierownik kursu: prof. dr hab. WŁODZIMIERZ BORODZIEJ
- *Kształtowanie polityki zagranicznej*
Kierownik kursu: prof. nadzw. dr hab. RYSZARD STEMPOWSKI

WYKŁADOWCY: kierownicy kursów i zaproszeni przez nich urzędnicy, dyplomaci, politycy i pracownicy nauki

ZAJĘCIA: październik 2004 r. – czerwiec 2005 r.

Absolwent otrzyma Dyplom ukończenia Studium Polityki Zagranicznej w Kolegium Stosunków Międzynarodowych.

O przyjęcie mogą ubiegać się pracownicy administracji publicznej, którzy posiadają dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich i wniosą opłatę za kursy. Pierwszeństwo mają osoby niezatrudnione w MSZ, w wieku poniżej 30 lat. Limit przyjęć wynosi 30 osób, o przyjęciu decyduje kolejność zgłoszeń.

Dokumenty proszę składać do **31 maja 2004 r.** na adres:

BIURO KOLEGIUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
ul. Warecka 1a, skryt. poczt. nr 1010, 00-950 Warszawa 1

Informacje:

tel. (22) 556 80 00, kolegium@pism.pl

Formularze rekrutacyjne dostępne na stronie: www.pism.pl